

Kvalifikovanosť pedagogických zamestnancov a odbornosť vyučovania v regionálnom školstve

Informácia o stave k 25. 4. 2005

Spracovaná na základe
**zistovania kvalifikovanosti pedagogických zamestnancov
a odbornosti vyučovania v regionálnom školstve**

ÚIPŠ Bratislava
ŠVS Banská Bystrica

august 2006

Obsah

Úvod.....	3
Predmet a rozsah zisťovania.....	4
Prehľad získaných štatistických výsledkov.....	7
Štatistické výstupy.....	9
Počty pedagogických zamestnancov podľa rôznych kritérií.....	9
Štruktúra pedagogických zamestnancov z hľadiska pohlavia.....	21
Vek pedagogických zamestnancov.....	25
Aprobácie pedagogických zamestnancov.....	30
Kvalifikovanosť pedagogických zamestnancov.....	33
Dôchodcovia.....	62
Učitelia s praxou 0 – 1 rok.....	62
Učitelia prebiehajúce vzdelanie.....	66
Odbornosť vyučovania.....	67
Počet chýbajúcich učiteľov.....	123

1. Úvod

Štatistické zisťovanie v roku 2005 bolo, podobne ako aj v predchádzajúcich rokoch, zamerané na zistenie aktuálneho stavu a vývoja kvalifikačnej štruktúry pedagogických zamestnancov a odbornosti vyučovania v materských, základných, stredných a špeciálnych školách na území Slovenskej republiky.

Predkladaný materiál je spracovaním štatistických údajov, získaných z tohto celoplošného zisťovania k 25. 4. 2005.

Na štatistickom zisťovaní sa zúčastnili okrem pracovníkov ÚIPŠ aj pracovníci Krajských školských úradov. Program pre zber údajov cez web spracovala firma aSc, s. r. o. v Bratislave. Štatistické údaje do tabuľkovej časti tejto správy spracovalo Školské výpočtové stredisko v Banskej Bystrici z databáz ÚIPŠ v Bratislave.

Zisťovanie bolo schválené a evidované Štatistickým úradom SR.

2. Predmet a rozsah zisťovania, harmonogram prác, metodika zberu

2.1 Predmet a rozsah zisťovania

Predmetom štatistického zisťovania boli všetci pedagogickí zamestnanci (vrátane zamestnancov na materskej dovolenke, vojenskej službe...) v pôsobnosti odborov školstva KŠÚ a kmeňoví zamestnanci škôl, ktorí vykonávajú pedagogickú činnosť (učitelia, vychovávatelia, majstri odbornej prípravy, externí zamestnanci, katechéti atď.). Výnimku tvorili externí zamestnanci zdravotníckych škôl a inštruktori SOU, ktorých zisťovanie by nebolo technicky realizovateľné.

Zisťovanie sa vzťahovalo na nasledujúce typy škôl bez ohľadu na ich právnu subjektivitu a zriaďovateľa, t. j. vrátane súkromných, cirkevných škôl a škôl nespádajúcich do rezortu Ministerstva školstva SR s výnimkou škôl MV SR :

- materské školy,
- materské a základné školy,
- základné školy,
- základné umelecké školy,
- spojené školy,
- základné školy a gymnáziá,
- združené školy,
- stredné odborné školy (na stredných zdravotníckych školách bez externých zamestnancov),
- stredné odborné učilištia a učilištia (vrátane stredísk praktického vyučovania, pracovísk praktického vyučovania),
- špeciálne školy.

2.2. Organizácie podieľajúce sa na zabezpečení štatistického zisťovania

Ministerstvo školstva SR (ďalej MŠ SR) - orgán vykonávajúci zisťovanie, zadávateľ úlohy.

Ústav informácií a prognóz školstva (ďalej ÚIPŠ) - zabezpečoval koordinačnú a metodickú činnosť pri zbere údajov, distribuoval štatistické formuláre a metodické príručky krajským školským úradom.

Krajské školské úrady (ďalej KŠÚ) – zabezpečili distribúciu štatistických formulárov a metodickej príručky zriaďovateľom.

Zriaďovatelia škôl a školských zariadení – zodpovedali za distribúciu štatistických formulárov, metodickej príručky i pokynov príslušným školám a školským zariadeniam, ako aj za zber vyplnených štatistických výkazov za školy, ktoré v čase zisťovania nedisponovali počítačmi a nahranie týchto údajov pomocou programu aSc Agenda. Požadované údaje mali zriaďovatelia zaslať ÚIPŠ najneskôr do 31. 05. 2005.

Školské výpočtové stredisko Banská Bystrica – spracovateľ štatistických údajov z databáz dodaných ÚIPŠ.

2.3 Úlohy jednotlivých spracovateľských organizácií

- a) Ministerstvo školstva SR - orgán vykonávajúci zisťovanie, zadávateľ úlohy.
- b) Ústav informácií a prognóz školstva - organizácia zabezpečujúca:
  - tvorbu koncepcie zisťovania a jeho celkové zabezpečenie, realizáciu a spracovanie,
  - koordinačnú činnosť v procese prípravy zberu i v zbere štatistických výkazov,
  - prípravu databáz vybraných spravodajských jednotiek patriacich do zisťovania, osobitne pre jednotlivých regionálnych spracovateľov,
  - metodickú pomoc spravodajským jednotkám pri vyplňovaní výkazu.
- c) Krajské školské úrady zodpovedali za zber údajov na krajskej úrovni a zabezpečovali:
  - distribúciu vzorových formulárov schválených ŠÚ SR na toto zisťovanie spolu s metodickými pokynmi na ich vyplňanie do všetkých materských a základných škôl,
  - metodickú pomoc spravodajským jednotkám pri vyplňovaní výkazu.
- d) Školské výpočtové stredisko Banská Bystrica zabezpečilo:
  - vyčistenie databázy,
  - spracovanie štatistických údajov do tabuliek.

2.4 Časový harmonogram prác

1. Štatistický formulár predložilo MŠ SR Štatistickému úradu SR v apríli 2004.
2. Štatistický úrad SR dňa 24. 6. 2004 schválil zaradenie tohto štatistického zisťovania medzi štatistické zisťovania na rok 2005.
3. Školy a školské zariadenia, ktoré mali počítače s pripojením na internet nahrali údaje bez vyplňovania štatistických formulárov pomocou programu aScAgenda. Požadované údaje mali odoslať ÚIPŠ najneskôr 16. 05. 2005.
4. Školy a školské zariadenia, ktoré mali počítače bez pripojenia na internet nahrali údaje pomocou programu aScAgenda, ktorý im dodal zriaďovateľ a nevyplňovali štatistické formuláre. Získanú databázu uložili na disketu a z ľubovoľného miesta, kde je pripojenie na internet databázu odoslali ÚIPŠ, prípadne, podľa inštrukcií zriaďovateľa doručili zriaďovateľovi. Požadované údaje mali odoslať najneskôr 16. 05. 2005
5. Školy a školské zariadenia, ktoré nemali počítač vyplnili štatistické formuláre a doručili ich zriaďovateľovi, ktorý zabezpečil nahranie a odoslanie údajov. Vyplnené štatistické výkazy odovzdali zriaďovateľovi podľa jeho pokynov tak, aby zriaďovateľ mohol databázu s údajmi, odoslať ÚIPŠ najneskôr 31. 05. 2005.

Keďže mnohé školy stanovené termíny odovzdania nedodržali, zber údajov sa pretiahol do začiatku novembra 2005. Niektoré gymnázia výkaz nevyplnili a podali sťažnosť na Úrad na ochranu osobných údajov.

2.5 Štruktúra databázy, úprava číselníkov

Štatistický formulár a tým aj štruktúru zberaných údajov odsúhlasilo MŠ SR v apríli 2004. Oproti predchádzajúcemu zisťovaniu nastali tieto významnejšie zmeny:

- po konzultácií s Úradom na ochranu osobných údajov v Bratislave boli z okruhu zberaných údajov vypustené tieto údaje: meno a priezvisko zamestnanca, titul, adresa trvalého bydliska, stav, zmenená pracovná schopnosť;
- vzhľadom na to, že zákon o verejnej službe neumožňuje zamestnávať pracovníkov nespĺňajúcich kvalifikačné predpoklady, ako aj vzhľadom na znenie Vyhlášky 41/1996 o odbornej a pedagogickej spôsobilosti pedagogických zamestnancov v časti týkajúcej sa kvalifikačných predpokladov, bola vynechaná otázka, či zamestnanec spĺňa kvalifikačné predpoklady. Boli doplnené údaje: o 1. a 2. kvalifikačnej skúške, špecializačnom kvalifikačnom štúdiu, rozširujúcom štúdiu, špecializačnom inovačnom štúdiu; doplnené údaje o štátnicových predmetoch oprávňujúcich vyučovať tieto predmety zamestnancom, ktorí ukončili neučiteľské študijné odbory; doplnené údaje o skúškach potvrdzujúcich spôsobilosť (napr. na vyučovanie v slovenských školách pre absolventov škôl s vyučovaním jazyka národnostných menšín); doplnené údaje o povereniach vydávaných podľa vnútorných predpisov príslušnej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti. Nedostatkom niektorých novo zberaných údajov boli nekompletné číselníky. Na ich doplnenie je potrebná súčinnosť s ďalšími inštitúciami v rezorte školstva;
- v údajoch o vyučovacom procese pribudol údaj Žiaci/Odbor, umožňujúci lepšiu identifikáciu okruhu vyučovaných osôb z hľadiska druhu školy;
- oproti predchádzajúcemu zisťovaniu pribudol číselník odborných predmetov, dodaný Štátnym inštitútom odborného vzdelávania v Bratislave, takže bolo možné vyhodnotiť priamo vyučovanie jednotlivých predmetov a nie študijných a učebných odborov, ako v predchádzajúcom zisťovaní.

Vzhľadom na náročnosť posúdenia odbornosti vyučovania pedagogického zamestnanca a rozsiahlosti získanej databázy bol, podobne ako v predchádzajúcich zisťovaniach, braný ako smerodajný údaj o odbornosti vyučovania údaj uvedený v štatistických hárkoch a podpísaný príslušným zodpovedným pracovníkom školy.

3. Prehľad získaných štatistických údajov

Rozsah a forma tejto správy boli, pokiaľ to bolo možné, prispôsobené správe z roku 2001, aby sa mohli lepšie porovnávať údaje.

Počet pracovníkov bol zisťovaný zaužívaným spôsobom, t. j. ako suma pracovníkov pôsobiacich na jednotlivých školách.

Vo výchovno-vzdelávacej sústave SR pôsobilo k 25. 4. 2005 101 062 pedagogických zamestnancov, z ktorých 86,58 % (87 501) tvorili učitelia, 6,64 % (6 715) vychovávatelia, 5,60 % (5 661) majstri odborného výcviku, 0,24 % (242) tréneri a 0,93 % (943) ostatní pedagogickí zamestnanci.

Podľa druhu školy bolo najviac pedagogických zamestnancov na ZŠ 47,21 % (47 716) a na stredných odborných školách 15,40 % (15 564). Najmenej pedagogických zamestnancov bolo v strediskách praktického vyučovania a strediskách odbornej praxe 0,08 % (78).

Na základných školách väčšia časť učiteľov pôsobila na 2. stupni ZŠ. Presný pomer nie je možné určiť, pretože viacerí pôsobia aj na 1. aj na 2. stupni. Týka sa to predovšetkým učiteľov náboženstva. Z údajov vyplýva, že na 1. stupni ZŠ vyučovalo 16 493 učiteľov a na druhom 22 121 učiteľov. Okrem nich v ZŠ pôsobilo 3 964 katechétov. Celkovo bolo k 25. 4. 2005 na ZŠ 42 578 učiteľov.

Z hľadiska krajov najviac pedagogických zamestnancov bolo v Prešovskom kraji – 16 456 (16,3 %) a najmenej v Trnavskom kraji 10 172 (10,1 %).

V školách s vyučovacím jazykom len slovenským pôsobilo 89,6 % pedagogických zamestnancov.

Spomedzi všetkých pedagogických zamestnancov sa k slovenskej národnosti hlásilo 90 323 osôb (89,4 %), k maďarskej národnosti 8 726 (8,6 %) a 42 zamestnancov sa hlásilo sa k rómskej národnosti, pričom išlo prevažne o zamestnancov základných škôl.

V regionálnom školstve SR v čase zisťovania pôsobilo 460 cudzích štátnych príslušníkov (0,5 %); najviac v Bratislavskom kraji (164).

Výrazná je prevaha žien, ktoré tvoria 79,3 % všetkých pedagogických zamestnancov. Prevaha mužov bola medzi trénermi, kde bolo 78,5 % mužov a medzi majstrami odborného výcviku, kde podiel mužov tvoril 55,1 % z počtu MOV. Z hľadiska krajov najviac mužov bolo v Prešovskom kraji 23,7 % a najmenej mužov bolo v Bratislavskom kraji 17,3 %. V materských školách pôsobilo 27 učiteľov - mužov.

Z vekového zloženia učiteľov vyplýva, že najpočetnejšie bola zastúpená skupina zamestnancov 50 – 54 ročných, ktorí tvorili 16,1 %. 4,7 % zamestnancov bolo vo veku do 24 rokov.

V školách, kde zisťovanie prebiehalo, pôsobilo 14,4 % nekvalifikovaných učiteľov, 30,8 % nekvalifikovaných majstrov odbornej výchovy 10,3 % nekvalifikovaných trénerov a 15,7 % nekvalifikovaných vychovávateľov. V základných školách bola nižšia miera nekvalifikovanosti na 2. stupni ZŠ – 13,2 % oproti 13,5 % na 1. stupni. V základných školách len s 1. stupňom nekvalifikovanosť dosahovala až 22,0 %.

Nižšia bola nekvalifikovanosť u učiteľov všeobecnovzdelávacích predmetov v stredných školách – 10,8 %, kým u učiteľov odborných predmetoch nekvalifikovanosť dosahovala 17,2 %.

V čase zisťovania pôsobilo v sledovaných školách 6 130 (7,0 %) učiteľov – dôchodcov. Najviac dôchodcov pôsobilo v základných školách – 3 073. Na druhej strane v sledovaných školách pôsobilo 5 543 (6,3 %) učiteľov s dĺžkou praxe 0 – 1 rok.

Odbornosť vyučovania na 1. stupni ZŠ bola 86,5 %, na 2. stupni 67,9 %, v ZUŠ 82,8 %, v gymnáziách 94,7 %. V SOŠ dosahovala odbornosť vyučovania všeobecnovzdelávacích predmetov 91,0 %, v SOU a U 76,8 %. V odborných predmetoch bola vyššia odbornosť vyučovania v SOŠ 90,8 %, kým v SOU a U bola 85,6 %. Odbornosť vyučovania v SZŠ bola 63,8 %, odbornosť vyučovania všeobecnovzdelávacích predmetov v ŠŠŠ bola 84,9 %.

Najmenšia miera odbornosti vyučovania bola zistená v okrese Košice – okolie 62,7 %, najvyššia v okrese Bratislava I 93,1 %.

Vo výpočte počtu chýbajúcich učiteľov bola okrem bežne používanej metódy prostredníctvom počtu učiteľov učiacich daný predmet (bez ohľadu na počet vyučovaných hodín, t. j. učiteľ učiaci na jednej škole 30 hodín sa započítava 1x a učiteľ učiaci na 2 školách po 2 hodinách 2x) použitá metóda výpočtu pomocou počtu hodín a štandardného týždenného úväzku.

V priložených tabuľkách sú tieto údaje rozpracované podrobnejšie.